

težave, toda mi upamo, da vse upiranje ne bo moglo več dolgo ovirati vlade, da skliče državni zbor in pripusti tudi ljudstvo do besede.

Prošnje za oprostitev od črnovojniške službe.

Z 10. aprilom t. l. je stopila v veljavo nova vladna naredba glede črnovojniškega oprostitev. — Odslej je novo to, da ima tudi občina v svoji no besedo, ko se koga priporoča za oprostitev in da se prošnje morajo odslej vlagati edino pri občinskem uradu, kjer ima dotični, za katerega se prosi, svoje stalno bivališče.

Pri vlaganju prošnje za oprostitev se je treba ravnati po sledečih določilih:

Ce se prosi za oprostitev samostojnega posestnika ali obrtnika, sme odslej vložiti prošnjo dotičnik sam in sicer tudi tedaj, če je že v vojaški službi. Ce se pa prosi za oprostitev posestniškega sina, o-skrbnika, viničarja, čevljarja ali kakega drugega obrtnika, župana, tajnika ali sploh za kako tako osebo, ki bi bila v slučaju oprostitve pri kom drugem v službi ali na delu, mora prositi delodajalec. Za sina mora torej prositi oče ali mati, za viničarja gospodar, za župana ali tajnika občina, za čevljarja ali kovača, ki dela za občane razne potrebščine, občani itd.

Prošnja se mora nasloviti na c. kr. domobransko ministrstvo, Dunaj, in se mora vložiti edino le pri domačem občinskem uradu. Če bi kdo poslal to prošnjo na okrajno glavarstvo, vojaško poveljstvo, ali ministrstvo, bi se zadeva samo le zavlekla, ker bi dotične oblasti poslale prošnje nerešeno občini. Prošnja se mora kolekovati s kolkom po 2 K. Občinski urad mora prošnji priložiti prepis prošnjikove črnovojniške izkaznice. Takih tiskovin imajo pri občinskih uradih od zadnjih prebiranj več kot dovolj, in se torej naj dobro shranijo. Važno je, kako se izjavi občinski urad o prošnji. Župan bo moral dobro presoditi položaj in prošnjo za oprostitev dobro priporočiti, ako spozna, da je dotična oseba res potrebna okrajnemu glavarstvu, katero mora prošnjo takoj bna, da se jo oprost. Župani morajo prošnjo poslati pregledati in izreči svojo sodbo, ali se dotični priporoča za oprostitev ali ne.

Prošnje se lahko pišejo tudi v slovenskem jeziku, ker so pri vseh uradih, kamor so kake prošnje poslane, nastavljeni tudi slovenski uradniki.

Žitni monopol.

Ljubljanski „Domoljub“ piše:

S tem moramo računati, kar smo že povedali v svojem listu, da bo še nekaj let po vojski treba omejiti uporabo moke in drugih živil, ki jih je treba deloma ali popolnoma kupovati na tujem. Potemtakem bodimo pripravljani, da bo taka organizacija, kakoršno imamo v zavodu za promet z žitom ob času vojne, tudi še po vojski živela. Koliko časa še po vojski, ne vemo. Slišimo pa od vseh strani iz Nemčije in pri nas, naj se nakup in prodaja žita in vseh mlinskih izdelkov trajno prepusti državi, naj torej

zemeljskih prostorih opekarne so kričeče zahtevali, da se jih spravi na plan.

Rus je pa bljuval morilni ogenj, dokler je videl begati katerega človeka. Granate so še le obmolknile, ko je nas in sovražnika zavila noč v svoj temni in nevidni plašč. Zatonilo je dokaj ur, predno so se začeli prepadati zasopli begunci posamič in s strahom vračati v varno kritje opekarne. Usodepolni beg je zahteval precej človeških mrtvih in ranjenih žrtv; a to vse je radi vojne neizkušnosti, trenutnega strahu in zmedenosti.

Ono noč sem bil do skrajnosti utrujen. Telesno zbit sem dobro spal, ne menim se za celonočno streljanje in prasketanje.

Vzbudila me je pri svitu belega dne naša artilerija, ki je iz neposredne bližine našega nočišča otvorila gromčeh ogenj na vas Mžano. V daljavi je nebo kmalu rdeče zažarilo, gosti dim se je valil proti nebu, obstreljevano selo je gorelo.

Vendar kljub artilerijski izdatni pomoči se ni posrečilo zavzeti celi naslednji dan vasi in gozdiča. Sovražnik je svoje utrde trdovratno branil, jih držal s pehotno premočjo celi dan 10. septembra. — Proti večeru tega dne so poslali od naše strani nove čete v bojno črto pred vas in goščo, da otvorijo ob svitu zore ojačen napad na sovražne postojanke. A v noči od 10. na 11. septembra, ko je bilo že vse lepo pripravljeno za odločilni naskok, je došlo strogo povelje:

„Nazaj!“

Nepričakovano kot strela pri jasnem nebu je zadela nas zmagovalce zapoved. V noči je zarožlalo pred opekarne; prva je nastopila umik naša artilerija. Njej so sledile v dolgih vrstah nepreglednih rezervne, za naskok pripravljene čete, ki so se ob obeh straneh železnice. Tem je sledilo pretoku mučnih nočnih ur že v intranjam blestečem solnceu vojaštvo iz prvih črti. Počasi, korako-

to, kar je sedaj med vojsko, ostane trajno, ali z drugimi besedami, naj se uvede državni žitni monopol, kakor ga imamo za sol, tobak in smodnik. Kdor mislija, kako se bodo plačevali v vojski narejeni delavci, pač lahko pride na to misel. Cene bodo za žito splošno mnogo večje po vojski, ker je cena zlasti v Ameriki šla zelo kvisku. Na Ruskem imajo pač v Sibiriji in v južni Rusiji ogromne zaloge žita še od zadnjih treh let, ker ga niso mogli zvoziti po morju skozi Dardanele. Če bi vsa ta množina ruskega žita prišla naenkrat na trg, bi se morda mimogrede znižala cena, toda samo mimogrede. Splošno moramo računati z večjimi cenami. Iz tega se pa ne da sklepati, da bi zavoljo višjih cen država ne imela poguma tudi od svoje strani še znaten del pridobiti. Davkar ima tukaj široko pot. Ali je ta pot primerna tistim, kateri kupujejo moko ali ne, o tem je sodba lahka, toda država se glede na svoje potrebe ne bo ozirala na take pomisleke in zato ne moremo odbiti od sebe misli, da bo treba računati z žitnim monopolom. To lahko brez ovinkov povemo, da je žitni monopol mogoč v taki obliki, da ne bo jemal veselja poljedelcu za njegovo delo; seveda ima ta reč vse polno velikih nevarnosti v sebi, katere moremo, če se jim ne izogne država, podreti to veselje in s tem neprimerno škodovati poljedelstvu in tudi državi.

Na Nemškem je prišla zahteva po žitnem monopolu od poljedelcev samih. Leta 1894 se v državni zbornici predlagal monopol za prodajo žita in moke, kar se je kupi v tuini, grof Hans Kanc. Renska kmetijska zveza je pa dne 4. decembra 1895 pri svojem zborovanju zahtevala, naj se sploh ves nakup in vsa prodaja žita od države monopolizira.

Ta reč ima nastopno zgodovino: Po vojski l. 1870-1871, v kateri je Nemčija Francoze doobra premagala, je po sklenjenem miru od njih dobila 5 milijard vojne odškodnine. Te milijarde so državo suho povzdignile. Pričelo se je nešteto novih obrti in trgovina je mogočno zrasla. Država je poskrbela za prometna sredstva: popravila so se ceste ter delale nove, zgradilo se je silno mnogo novih železnic. S tem je seveda tudi kmetijstvo dobilo nove podpore. Ker je bilo več ust, ki so rada povzila kaj boljšega, in tudi dovolj denarja, so kmetije vse svoje pridelke lahko dobro spravili v denar. To je pa trajalo samo nekaj časa. Spekulacijski kapital je jel kupovati živila v drugih državah. To je bilo lahko, ker so se prometna sredstva, kakor smo že rekli, silno namnožila in izboljšala, ker se je carina na žito prav znatno vsako leto zmanjševala in sicer s tem namenom, da se je kasneje popolnoma odpravila, zlasti pa tudi zato, ker je bil denar zunanjih držav manj vreden kakor nemški. Nemčija je takrat kmetijske pridelke kupovala večinoma v Avstriji. Naša denarna vrednost — v ti dobi smo imeli še precej časa srebrno veljavo — je bila nasproti marki nizka, to se pravi: za eno marko je bilo treba dati več našega denarja, kakor bi ga šlo po notranji vrednosti marke. V takih razmerah je seveda tista država, ki ima urejeno denarno vrednost ali valuto, na dobrem, ker imajo v drugih državah z dobrim domačim denarjem kupljene reči nižjo ceno, kakor bi jo imele, ko bi bila valuta držav, v katerih se kupuje blago, popolnoma v redu. Iz tega se vidi, da so trgovci, ki so žito, živino, surovo maslo, sir, les, kupovali v Avstriji, ali nekatere reči kot n. pr. sir, koruzo, riž tudi v Italiji, ki je imela tudi nizko valuto ob tistem času, te reči doma tudi zavoljo valute lahko cenejše prodajali. Naj pri tej priliki dostavimo, da bode za

ma, globoko klonjenih glav, od prahu očrnelih obrazov, udratih oči in molče so lezli bojovníki neznano kam nazaj, na višje povelje. Vse se je gibalo, lezlo, in gomazelo ob progi brez najmanjšega glasu razgovora; ker vse je bilo otopelo, razočarano, preseščeno vsled nepričakovanega umika po tako krvavih bojih. Rusi so morali videti na odprti plani te umikajoče se dolge vrste vojaštva, a niso streljali iz topov, niti nam niso sledili. Bili so gotovo osupli vsled umika po tako hudih junaških navalih in napadih od naše strani.

Prilezli smo ob progi do velikanškega železniskega mosta pred postajo Kamienobrod. Pionirji so ga ravno navrtavali in nabijali z ekrasitom, da ga poženejo v zrak po odhodu čet. Za tem mostom na ravni smo postali, da se uredimo in vojaško uvrstimo. Gledal in motril sem pavaljane vojake, ki so izmognano utrujeni, tavaajo se uvrščali eden za drugim.

Opazil sem pri tej priliki prvič, kako je zgrabil nekatere in mrtvičljivi jočni krč. Tresti so se začeli kot šiba na valoviti vodi, in curkoma so jim lele solze po obrazih. Jokali so v nekaki medli omotici in živčni onemoglosti. Torej med vreči solz častnikov kot priprostitih vojakov se je končala grodeška bitka, ki je smrtno kosila in pobijala z jekleno točo ovet človeštva. Trajala je kot večnost dolge in mučne tri dni.

Popisal sem v teh vrstah le one spomine te gigantske borbe, katere sem doživel sam na duši telesu. Vsakdo, ki je prisostoval, bi znal povedati gotovo več in še strašnejšega. V tej sliki so nakrat ko začrtani le utisi in popisane boli enega srca nekaj usode enega polka.

VII.

Po bitki.

Ogledal sem se nekoliko po ravnini, kjer smo se ustavili, da se uvrstimo in uredimo. Kar je nesle-

las po vojski ena prvih nalog, skrbeti za to, da se vrednost našega denarja popolnoma uredi, ker sicer se nam bo godilo ravno narobe, kakor se je Nemcem po zmagi nad Francozi. Kupovati bomo morali veliko in navezani bomo pri tem zlasti na Ameriko, ki ima denarne razmere naravnost sijajne. Če bomo s slabo in nizko valuto kupovali blago drugod, bodo cene silno visoke. Če bi se denarna vrednost ne uredila, potem bo ob prosti svetovni trgovini draginja pri nas večja kakor je danes. Ob vojski se da, ko smo navezani v ogromni večini samo na to, kar imamo doma, pomagati z maksimalnimi cenami. Ko se začne zopet trgovina z drugimi državami, bo za tuje blago seveda vsaka maksimalna cena brez pomena, ker se bo moralo pač blago tako plačati, da bo trgovec brez škode.

Vrnimo se zopet k nemškemu poljedelstvu! Povedali smo, da so cene za kmetijske pridelke padale, obenem so se pa silno pomnožili stroški, plače za posle in delavce so bile vedno večje, treba je bilo plačevati tudi za zavarovanje v bolezni in v slučaju nezgod, ki se je uvedlo v nemški državi, precejšnje svote, ki so pomenile nova bremena. Kam se pride, če se to, kar ima kdo prodati, vedno ceneje prodaja, in to, kar ima kupiti, vedno dražje kupuje, če ima vedno manj dohodkov in vedno več stroškov, ni težko izpregledati. Poljedelstvo na Nemškem — podobno, deloma še slabše razmere so bile tisti čas tudi po drugih državah, zlasti pri nas — je šlo rakovo pot, odločno navzdol. Začelo se je razkosavanje, dolgovi na posestva so strašno rastli, boben je pel. — Umljivo je, da so se poljedelci in njihovi prijatelji resno trudili, da bi našli pot, po kateri bi se dal rešiti kmetijski stan, in pri tem premišljevanju so prišli na to, da bi bil žitni monopol najboljša sredstvo in najbolj temeljita pomoč. Pri monopolu določa država cene in tako so upali, da bi se pri določevanju cen ozirala na to, da kmet ne more živeti, če ima pri svojem pridelovanju redno izgubo in se mu niti njegovo delo ne izplača. Poleg tega so pa nemški kmetje želeli monopola zato, ker so pri monopolu cene stalne. Spekulacijska trgovina, ki je imela povsod po svetu in seveda tudi na Nemškem nakup in prodajo žita v svojih rokah, je skrbela za to, da se je žito, kolikor se je le dalo, kmetu nizko plačalo in drago prodajalo. Stara pesem! Jeseni, ko je kmet žito prodajal, so bile cene nizke, pozimi, ko ga že ni več imel, pa visoke. Na borzah se je z navideznimi kupčijami, ki so bile pa pravzaprav samo stave, kapitalističnem, kmetom in konsumentom sovraženem smislu vplivalo na cene. Zato je umljivo, da se je vsak poljedelec iskreno želel stalnih cen, neodvisnosti kmetijskih pridelkov od spekulativ in borziancev in v tej želji se je rodila misel na monopol.

Naše žrtve za domovino.

Od Sv. Andraža v Slov. ger. se nam poroča: Dne 6. aprila t. l. je tukaj umrl enoletni prostovoljec-četovodja učiteljčnik Konrad Suhač, star 23 let. Kot vojak je bil nastavljen pri zbornem poveljstvu v Gradcu, kjer je zbolel na jetiki. Po daljšem bolehanju so ga prepeljali v njegovo domačo hišo v Slavščino. Po prejemu sv. zakramentov je vrli mladenič na Veliki petek vdan v voljo božjo v Gospodu mirno zaspal. Njegov oče je tudi v vojaški

oko naokrog, povsod so lezle počasi, korakoma, in sklonjenih glav od zemeljskega prahu pavaljane vojaške postave. Ze iz potrti počasne hoje je bilo razsoditi, da so doživeli vsi umikajoči se v teh 3 dneh človeške moči presegajoči strah in grozo. A vsi ti napori, ki so jih izčrpali in izmognali, so bili — zastoj — za umik — neznano kam.

Solnce, gališko žgoče in pekoče, ki nam je dajalo doslej luč in svetlobo, se je ta prvi dan umika, dne 11. septembra, skrilo za goste temne oblake. Obok nedogledno sinjega neba se je vidno znižal. Popolnato sive megle, le še z nekako težavo viseče na nebu, so se začele poditi in porivati med seboj. Po bližajoči se vlagi je zaduhtelo po zraku; po ravnini je potegnil jesensko hladni veter. Vsak izmed nas je pogledal nehoti v višave in stotine grl je zamrmralo: „Dež bo.“

Res, tega dne je začel pršeti in liti dež, ki je nas odslej pikal, bičal in močil cele mesece. Kako občutna šiba božja da je gališki jesenski dež, bo znal le tisti presoditi, ki ga je okusil sam. Navadno začne dežiti on teh severnih krajih koncem septembra, in liče z malimi presledki do novembra, ko se spremeni v vodene kaplje v snežinke. Tako dolgovezno deževje bi se zrahljalo sčasoma kamenje, kaj še le rahle gališko zemljo! V dobi jesenskih nalivov se prelevi cela gališka ravan v morje blata. Pri nas je blato mehko in se povečini rado umakne pritisku noge; a gališko se pogreza pri vsaki stopinji polagoma. Ko pa zagaziš enkrat do kolena, te prime silnato mastna zemlja, kot bi se vjel na limanice. Stane nekaj truda, predno izvlečeš nogo in jo prestaviš za korak, kjer te čaka ista mučna usoda pogrezanja in izkobačanja. Taka boja petnika silno utruji in kaj neugodno vpliva na zdravje. Človek in žival, ki sta 1914 mešala to žlobudro, besta čutila njen ušcip do smrti.

(Dalje prih.)

službi. Rajnega Konrada, ki je bil vrl narodnjak in zelo nadarjen, je vse rado imelo.

Prišla je žalostna vest k Sv. Jakobu v Slov. gor., da je umrl v Taškentu v ruskem vjetništvu Ciril Donko. Bil je že od začetka v vojski. V bitki pri Grodeku je bil ranjen. Ko je odhajal z dopusta zopet na fronto, se je zelo težko ločil od sestre in staršev. Bil je zelo priden fant; priljubljen pri sosedih in znanih. Umrl je v najlepšem cvetu svoje mladosti. V vjetništvo je prišel dne 25. marca 1915. Rajni je bil zvest naročnik „Slovenskega Gospodarja.“ Rajni je bil vzor pridnega slovenskega mladeniča, up in nada staršev. Mirno spavaj, drag naš Ciril, v neznani tuji nam zemlji, dokler se ne snidemo nad zvezdami!

Pretresljiva in nepričakovano žalostna novica je zadela Marinšekovo hišo in celo rodbino. Naslednik — sin in brat Ferdinand je nagle smrti zapustil to nemirno in solzno dolino. Bil je najljubši in najdražji zaklad njihovega imetja. V najlepši dobi svojega življenja se je moral darovati na oltar domovine. Kakor da bi bil slutil svojo smrt, je še pred par dnevi pismeno prosil svoje starše in sestre odpuščanja vseh svojih slabosti in ob enem tudi sporočil, da če bo po božji volji, bo doma obhajal pri svojih ljubih domačih vstajenje našega Gospoda, a želja mu ni bila uslišana; moral se je preseliti v večnost. Bil je vrl in šaljiv mladenič, delavnega in poštenega značaja.

V Ljubcu je umrl v vojaški bolnišnici Janoš Gelt, domobranec iz Male Polane v Prekmurju. Tako je sporočil domačim tamošnji vojni kurat. Bil je spoštovan in pobožen mož.

Vsem padlim slovenskim žrtvam naj bo Bog milostljiv Sodnik!

Novi vojni minister.

Cesar je namesto odstopivšega generala Krobatina imenoval za skupnega vojnega ministra, pehotnega generala Rudolfa Stöger-Steiner pl. Steinstätten.

Novi minister je rojen l. 1861 v Perneggu na Srednjem Stajerskem. Slovi kot strokovnjak v vojaško-strelski vedi in kot dober vojskovodja. „Slovenec“ dopisnik iz Bohinjske Bistrice piše o njem tako: „Nenadoma nas je dne 12. t. m. doletela vest, da je naš korni poveljnik, general infanterije Rudolf Stöger-Steiner pl. Steinstätten, imenovan vojnemu ministrom... On je bil branitelj tolminskega okraja v težkih dneh in njegovo ime ostane v velikimi črkami zapisano v zlati knjigi soških junakov.“

Njegovo ime ostane ohranjeno med našim ljudstvom pa tudi zlasti zaradi njegove velike naklonjenosti do našega ubogega in trpečega ljudstva. Pod njim ni bilo nikakih nasilnih izpraznovanj in izganjanja ljudstva; ravnal njemu in njegovi odločni besedi se ima ubogo ljudstvo zahvaliti, da je smelo ostati povsod na svojih domovih in obdelavati polja skoraj do sovražnih jarkov. On ni dovoljeval nikakih trdih in nasilnih rekvizicij, pač pa je v taki meri skrbel za prebivalstvo in njegovo prehrano, d vsakdo, kdor pozna naše kraje in razmere, prizna, da se nam je za današnje čase tako dobro godilo, da smo v primeri z drugimi malo čutili grozoto vojske. Še prav posebno skrb in naklonjenost je izkazoval siromakom in trpinom. Njegova velika skrb je bila tudi obdelava polja.

Ce smo se težko ločili od njega, smo v tej ločitvi videli vsaj tolažbo, da mož, ki je bil do sedaj naš branitelj, postane poslej branitelj in varih cele domovine. Posebna tolažba nam je tudi to, da je naš novi vojni minister spoznal in povdarjal vdanost in zvestobo in domoljubno čustvovanje našega ljudstva. Kakor nam je ob slovesu povedal, je pred kratkim časom Njegovemu Veličanstvu zagotovil to zvesto vdanost našega ljudstva; obljubil nam je, da nas ne bo svojim novim mestu ne bo pozabil, temveč se nas spominjal in za nas skrbel.“

Državni zbor.

Državni zbor bo sklican, menda meseca maja. Ta vest, ki je prišla iz vladnih krogov, je v nemškem političnem taboru napravila velik vtis. Od nemških strank zahtevani „predpogoji“ za delovanje državnega zbora, kakor nemški državni jezik, razdelitev Češke in drugi, se z ozirom na izvanredni zunanje-politični položaj ne bodo v zakoniti. Graška „Tagespost“ piše: „Prvi državni smoter je in ostane, da dosežemo časten mir, ohranimo državo kot krepko velesilo in osrečimo vse njene narode. Tej vodilni misli se morajo umakniti vse želje, ki se danes že vsled tega ne dajo uresničiti, ker bi, zagrnjene v absolutistično obliko, sovražnikom miru, četverospornu, služile kot dobrodošlo orožje, da se onemogoči mir z novo demokratično Rusijo in tako tudi splošni mir.“

Casnikarska poročila omenjajo o sklicanju državnega zbora: Dne 14. t. m. je bil od cesarja sprejet delavski minister, rodem in po misljenju Čeh. Dne 15. je bil sprejet ministrski predsednik grof Klam-Martinic. Nato je imel daljši razgovor z zunanjim ministrom grofom Černinom. Dne 16. t. m. je bil že ministrski svet, v katerem se je sklepalo o

sklicanju državnega zbora. Najbrž bo sklican za drugo polovico maja. Sklicanje se bo kmalu objavilo. Dogodki zadnjih tednov v svetovni politiki so potisnili mirovno vprašanje mogočno v ospredje. Velikim nalogam naše državne politike v bližnji in daljnji prihodnosti se mora brezpogojno ukloniti tudi naša notranja politika. Za to se je sklenilo, opustiti vsak korak v notranji politiki, ki bi ga odklanjali avstrijski Slovani. Vsa narodnopolitična vprašanja bo ob svojem času reševal državni zbor ustavnim potom.

Nemška ministra odstopila.

Ministrski svet je v pondeljek, dne 16. aprila, sklenil, da se kmalu skliče avstrijski parlament, ne da bi se prej nasilnim potom izpolnile nemške zahteve o nemškem državnem jeziku in o drugih znanih točkah, ki so jih nemške meščanske stranke določile kot predpogoj za sklicanje državnega zbora. Nasi časniki so vedno povdarjali, da je taka nasilna uvedba protustavna ter da ne more voditi do ureditve notranjepolitičnih razmer. Ukrep ministrskega sveta je dokazal, da je bilo naše naziranje pravilno politično in pravilno avstrijsko. Vlada se je pridružila našemu načelu, da naj o ureditvi notranjih avstrijskih političnih in narodnih razmer določajo avstrijski narodi sami, zbrani po svojih zastopnikih v državnem zboru; absolutistična naredba ne bi dosegla zaželenega cilja. Tako se je tudi pokazalo, da je bila politika nemških meščanskih strank, zahtevajočih nasilne naredbe v smislu nemško-nacionalnih želj, pogrešena. Nemški listi že tudi sami to priznavajo. Graška „Tagespost“ piše v sredo, dne 18. aprila: „Nemški Nacionalverband in krščanski socialci so se pod vodstvom nemških radikalcev oprijeli politike, da se morajo pred sklicanjem parlamenta izvršiti gotovo, splošno znane, nasilne naredbe. Te politike nikakor niso odobraval vsi člani Nacionalverbanda in zlasti delovna skupina je zadnje dni prav odločno nastopila zoper vodstvo nemških radikalcev ter je z ozirom na splošno razpoloženje svojih članov nameravala, da se pravočasno odpove načinu politike, koje nevarnost je od dne do dne bila bolj očitna. Ta način politike je bil pogrešen. To se kaže sedaj, in boljše je, da se napaka prizna, kakor pa da bi vstrajali v njej!“ „Tagespost“ sedaj priznava, kar smo mi vedno trdili, da je namreč politika nemških strank med vojsko bila pod vodstvom vsenemških radikalcev, da torej ni prava avstrijska politika. Sedaj tudi nemški listi sami priznavajo, da je ta politika bila pogrešena ter da smo mi imeli prav. To stizenje so pospešile zunanje-politične razmere. Želja po miru, ki je zavladala vsepovsodi, je napotila naše zunanje ministrstvo k temu, da se približuje prenovljeni Rusiji, kjer se tudi želja po miru ojačuje in razširja od dne do dne. Takemu približevanju pa bi vsaka notranjepolitična absolutistična naredba delala velike ovire. Ministrski svet se je torej izjavil zoper absolutistične ukrepe, in za brezpogojno sklicanje parlamenta. Posledica tega sklepa je, da sta nemška ministra „za nasilne uredbe“ Baernreither in Urban dala ostavko. Njima je sledil poljski minister Bobrzenski, ki je tudi dal svojo besedo za izvenparlamentarno ureditev galiskih razmer.“

Mir z Rusijo?

Ugodni trenutek za mirovna pogajanja.

Amsterdamski list „Algemeen Handelsblad“ je dne 16. aprila priobčil sledeče: Odkar traja svetovna vojska, še ni bilo ugodnejšega trenutka za mirovna pogajanja na podlagi, ki bi v večji meri zadovoljevala vse vojskujoče se države, kakor ravno se daj, ko je Anglija izgubila tako ogromno število trgovskih ladij in bo imela, kakor kažejo vsa znamenja, letos zelo slabo letino. Iz navedenih razlogov bo Anglija bržčas pristopna za mirovna pogajanja.

Ruski vojaki o miru.

Iz Petrograda se dne 15. aprila poroča: Krog 20. aprila se bo vršil v Minsku na Ruskem velik sestanek zastopnikov vojaštva vseh front, da se posvetujejo o vprašanih glede odnosov med začasno rusko vlado in med odborom delavstva in vojaštva, nadalje o vprašanju sklicanja ustavodajne skupščine, ter o mirovnih pogojih. Sestanku v Minsku pripisujejo izvanredno veliko važnosti.

Mir z Rusijo — zagotovljen.

Berolinski list „Vossische Zeitung“ piše: Sporazum z Rusijo sedaj ni le mogoč, ampak je tudi za-

gotovljen. Ne smemo s prevelikim podvziganjem vznepati nezaupanja v ruskih ljudskih množicah. Sedaj se pač ne gre za to, ali se sklene mir eden ali dva meseca prej ali pozneje. Rusko ljudstvo naj mirno prevdari, kje so njegovi interesi, mi lahko mirno čakamo do vspeha njegovega prevdarka.

Sporazum med Rusijo in osrednjimi državami.

Svicaški list „Bund“ meni, da je glede vprašanja, kaj bo z zasedenimi pokrajinami, pričakovati med Rusijo in osrednjimi državami ugodna rešitev teh vprašanj. Kar se tiče Poljske, se zdi, da vlada na obeh straneh isto mnenje, da namreč mora biti Poljska po vojski samostojna. Ruska vlada baje ne namerava Rusko-Poljske več prikloniti Rusiji. Ruska vlada je skorogotovo tudi opustila misel, zasesti Carigrad in se bo zadovoljila s tem, da se Dardanele proglasio za mednarodno last in da tako dobi Rusija odprto pot v Sredozemsko morje.

Zmedene razmere.

List „Ruskaja Volja“ v temnih barvah opisuje notranje ruske težave. Položaj postaja vedno resnejši, vlada s popolno pravico izjavlja: Domovina je v nevarnosti. Zmeda od spodaj grozi, da prinese najžalostnejše posledice. Delo v petrogradskih tovarnah, ki izdelujejo razne predmete za oskrbo armade, slonji. Delavske množice se niso vrnile k delu. Celo socialistični list „Pravda“ zatrjuje, da delo iz nepoznatih vzrokov počiva. Zmerni list „Rabohaja Gazeta“ se izvanredno resno izjavlja o zmedbi, ki vlada med delavstvom. Neodgovorni agitatorji vodijo ljudske množice po svoji volji. Glasovi: „Vrzite začasno vlado!“ so vedno glasnejši. Delavci se hočejo polastiti tovarn in hočejo upeljati skupno last in stiriurni delovni čas, mesto osemurnega. Ustavodajno skupščino se smatra sedaj kot sovražnico ljudstva. Tudi člani vojaško-delavskega odbora delujejo v tem smislu. Popolnoma neslišno odmeva oklic petrogradskih vojaških čet, ki poziva delavce, naj prenehajo z napadi in se naj zadovoljijo z osemurnim delom. Nova nevarna oba se pričinja. Ozračje je skrajno napeto, vsak čas se lahko izvrši razstrelba. — V Curih je došlo poročilo, da so se v Petrogradu zadnje dni v veliki meri razširjevali letaki proti Angliji.

Carjevo premoženje bodo delili.

Premoženje ruskega carja bo uporabila ruska začasna vlada za delno odplačilo državnega dolga. Z naloženim carjevim denarjem v Angliji bodo odplačevali obveznosti v tujini, dočim bodo vse gradove in carska posestva prodali in skupiček naložili za dobrodelne sklade. Izplačila plač članom carske rodbine znašajo približno 1 milijon rubljev. Te plače ostanejo tudi še v bodoče.

Proti sedanji začasni vladi.

Med ruskim narodom se razširja ta-le oklice: Vrzite vlado, ki hoče sadove z ljudsko krvjo kupljene revolucije uničiti! Zarota angleškega in francoskega kapitala je podkupila ministre Miljukova, Gučkova in sodruge, da se tako nadaljevanje osvobodilne vojske zasigura, da se žrtvujejo zopet novi milijoni ruskih delavcev in kmetov, da se tako Gučkovo pridobi Carigrad, francoskim kapitalistom Sirija in angleškim Mezopotamija. Angleški kapital hoče nadaljevati vojsko in hoče tudi poostri krivavo morijo; raditega podpira Anglija Gučkova in Miljukova, ki sta si po zmagoviti vstaji ljudstva pritegnila moč na-se.

Bliža se mir.

Turinski list je dne 16. aprila priobčil: Velika vojaška podvzetja na francoskem bojišču pomenjajo konec svetovne vojske. Upravičeno je torej mnenje, da začetek za mirovna pogajanja ni več daleč.

Amerikav vojski z Nemčijo.

Izmed južnoameriških držav je te dni stopila na stran Zedinjenih držav tudi Brazilija, ki je dne 16. t. m. prekinila zveze z Nemčijo, ker je nemški P-čoln brez svarila potopil brazilski potniški parnik „Parana“ in ni skrbel za to, da bi se bili potniki in mornarji rešili. Brazilija je zahtevala takoj vse nemške ladje (20) v Braziliji in je poslala nemškega poslanika nazaj v Evropo. Braziljska vlada se je odločila, da pošlje 200.000 mož na evropsko bojišče proti Nemcem. Proti Nemčiji bodo skoro gotovo nastopili tudi južnoameriški državi Bolivija in Uruguay in pa Costarica. O Mehiki se zatrjuje, da bo ostala nepristranska. Amerika baje hoče poslati v Evropo tekom enega leta 1 milijon mož, drugo leto pa zopet 1 milijon. Potemtakem računajo Amerikanci, da bo vojska se trajala nad 2 leti. Severoameriški predsednik Wilson je izdal dne 16. aprila na Amerikance daljši oklic, v katerem jih navdušuje za sveto vojsko zoper Nemčijo. Wilson poziva Amerikance, naj skrbijo, da se bo pridelalo dovolj živeža, dovolj obleke in surovin, dovolj tovarniških izdelkov in drugega potrebnega gradiva. Vse to morajo Amerikanci deliti s svojimi evropskimi zavezniki, ki stojijo v ljuti borbi z ameriško neprijatel-